

WAŻNE POJĘCIA

WASAL - we wczesnym średniowieczu osoba wolna oddająca się pod opiekę seniora w formie komendacji. W zamian za lenno wasal zobowiązywał się służyć wiernie seniorowi radą i pomocą orężną. Uroczystą ceremonią przekazania lenna była inwestytura. SKŁADAŁ HOLD LENNY

SENIOR - w średniowiecznym feudalizmie europejskim określano tak osobę, która weszła w osobisty stosunek zwierzchni z wasalem. We wczesnym średniowieczu była to osoba wolna, której wasal oddał się pod dożywotnią opiekę i służbę w formie komendacji w zamian za dzierżawienie beneficjum. NADAWAŁ ZIEMIĘ W SYSTEMIE FEUDALNYM

ZASADŹCA - organizator osad, jakie zakładano w Polsce w XII i XIII w. na tzw. prawie niemieckim. Pośredniczył on w zawieraniu umowy między właścicielem gruntu a osadnikami, a na polecenie właściciela werbował też osadników. Po założeniu osady reprezentował w niej interesy właściciela, zostając najczęściej sołtysem bądź wójtem. ZAJMOWAŁ SIĘ TWORZENIEM NOWEJ OSADY

ZAKONNICY - ludzie, którzy wybrali życie w jakiejś wspólnotie religijnej. Kapłana zakonnika często nazywa się ojcem (*pater*), a zakonników niekapłanów braćmi (*frater*). SKŁADALI ŚLUBY UBÓSTWA, CELIBATU I POSŁUSZEŃSTWA

CHŁOPI - warstwa ludności osiadła na roli i zajmująca się gospodarstwem rolnym. BYLI NAJLICZNIJSZYM STANEM W SPOŁECZEŃSTWIE ŚREDNIOWIECZNYM.

MIESZCZANIE - stan społeczny składający się z obywateli miast (łac. *cives*), czyli osób wolnych, podlegających prawu miejskiemu, uformowany w średniowieczu. ZAJMOWALI SIĘ GŁÓWNIEM HANDLEM I RZEMIOSŁEM

Najlepiej wykształconą grupą społeczną w średniowiecznym społeczeństwie byli.....

Niektórzy z nich zakładali wspólnoty zwane..... Siedzibami tych zgromadzeń

były Na czele każdego z nich stał Członkowie

wspólnoty żyli według zasad określonych w.....

KLASZTORY

ZAKONAMI

OPAT

DUCHOWNI

REGULE ZAKONNEJ

Utworzenie nowego ośrodka miejskiego lub wsi nazywamy

Początkowo władzę w mieście w imieniu jego właściciela sprawował

Centralnym placem miasta był

Siedzibę władz miejskich stanowił

Najbogatsze średniowieczne miasta były otoczone..... ..

LOKACJĄ

WÓJT

RYNEK

RATUSZ

MURAMI OBRONNYMI

ZAPAMIĘTAJ

Najliczniejszym, lecz pozbawionym wszelkich przywilejów stanem społecznym w średniowieczu było **chłopstwo**.

Lokacją nazywamy zakładanie nowych osad.

Zgromadzenie zwane braćmi mniejszymi to inaczej **zakon franciszkanów**.

Chłopiec z rycerskiego rodu w wieku kilku lat oddawany był na służbę jako **paż**.

W VI wieku na górze Monte Cassino we Włoszech powstał klasztor założony przez świętego Benedykta.

Głównymi zajęciami mieszkańców średniowiecznych miast były **rzemiosło i handel**.

Średniowieczni rycerze byli zobowiązani postępować zgodnie z **kodeksem honorowym**.

NAZWY ZAKONÓW POWSTAŁYCH W ŚREDNIOWIECZU.	GRUPY TWORZĄCE SPOŁECZNOŚĆ ŚREDNIOWIECZNEGO MIASTA
Cystersi	Patrycjusze
Dominikanie	Pospólstwo
Benedyktyni	Plebs
Franciszkanie	

ETAPY W ŻYCIU RYCERZA

- 1 – służba na dworze władcy w roli pazia
- 2 – nauka dobrego wychowania i zwyczajów dworskich
- 3 – towarzyszenie rycerzowi w wyprawie wojennej w roli giermka
- 4 – uroczystość pasowania

PAŹ – chłopiec od 7 do 14 roku życia, pod okiem osobnego mistrza wprawiał się w jazdę konną, strzelanie z łuku, władanie tarczą, mieczem i włócznią (kopia), a prócz tego służył panu i pani, zaś pod okiem kapelana uczył się obyczajności i bogobojności (religii).

Giermek od ok. 15 do 21 roku życia był pod opieką pana dworu lub dzielnego rycerza, który dalej uczył go trudnych ćwiczeń wojskowych i umiejętności godnego udziału w turniejach rycerskich u boku swego pana, brał również z nim udział w podróżach i wyprawach wojennych.

Około 21 roku życia, jako dojrzały fizycznie i duchowo mężczyzna, był pasowany na rycerza. Ceremonia trwała zwykle kilka dni. Połączona była z popisami w turniejach. Składał wówczas przysięgę, że będzie bronił słabych i bezbronnych, szanował religię, ochraniał kobiety i biednych oraz walczył w obronie ojczyzny. Zwykle pan, przy tej okazji, obdarowywał go majątkiem.

Źródło: <https://www.fit.pl/akademia/wychowanie-rycerskie/6517/>

PRZEDSTAWICIELE GRUP SPOŁECZNYCH, NA DRABINIE FEUDALNEJ ŚREDNIOWIECZA

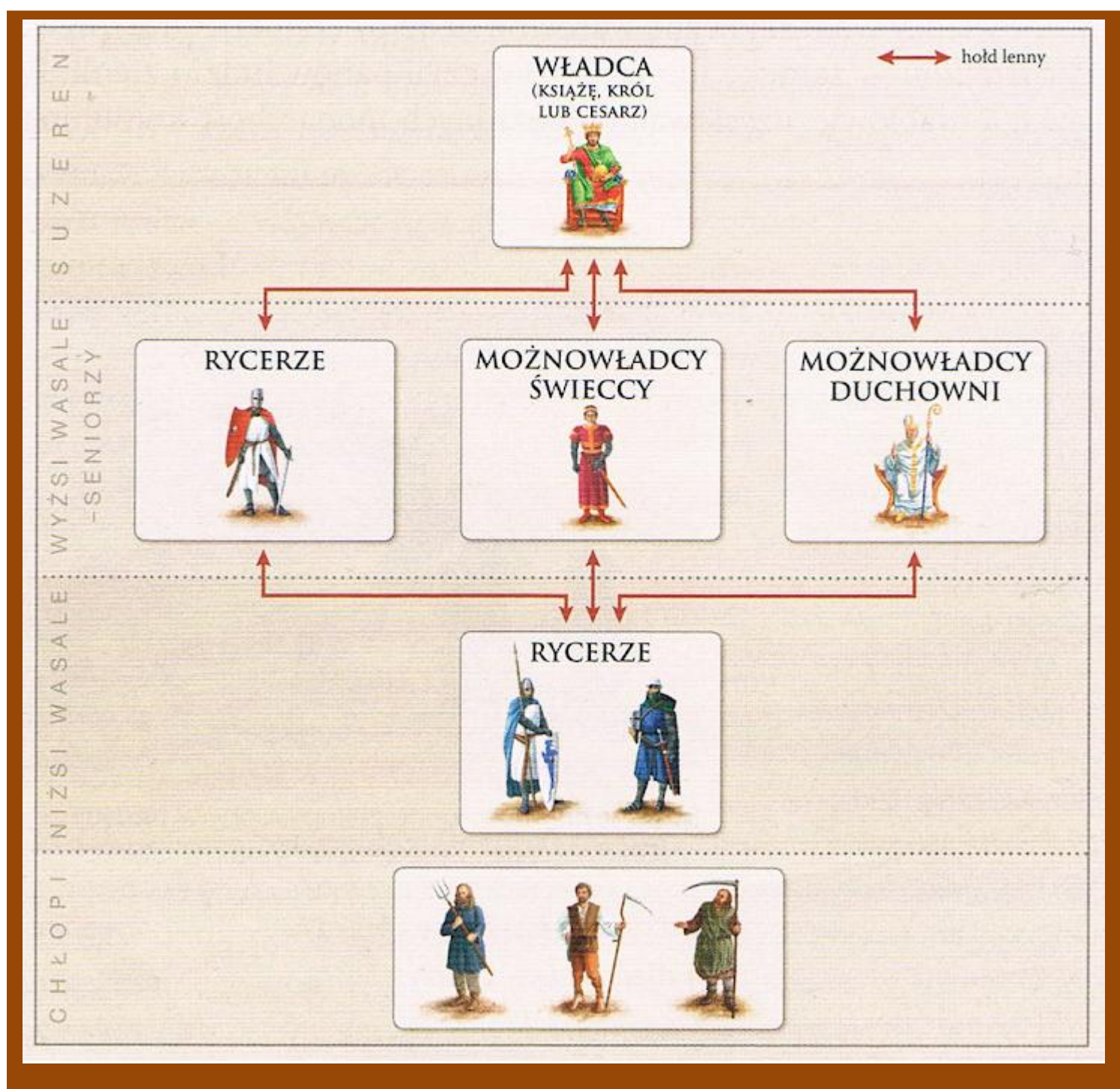
1 – suzeren

2 – możnowładcy świeccy i duchowni

3 – rycerze

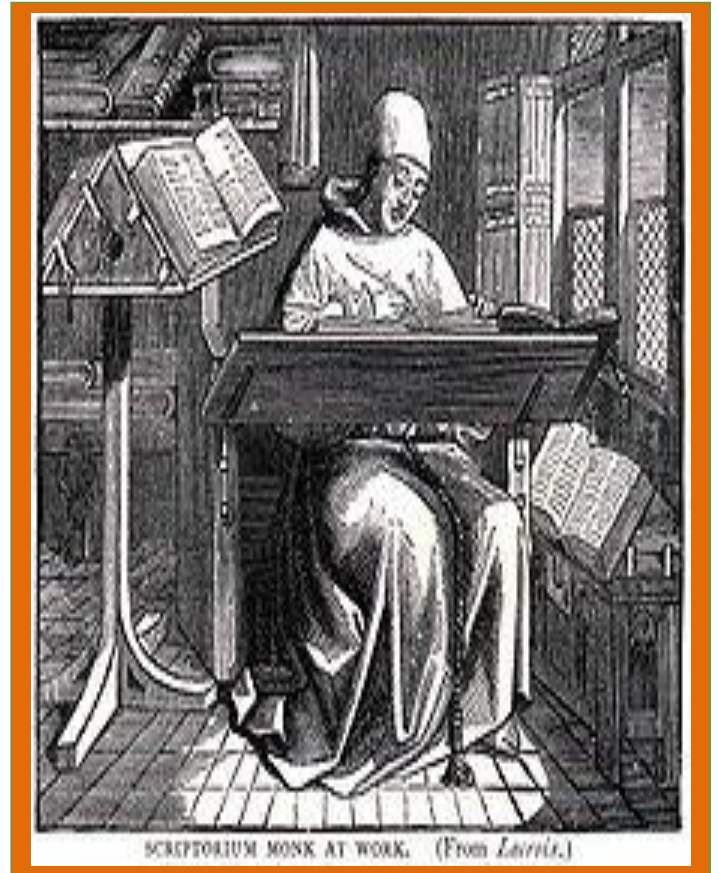
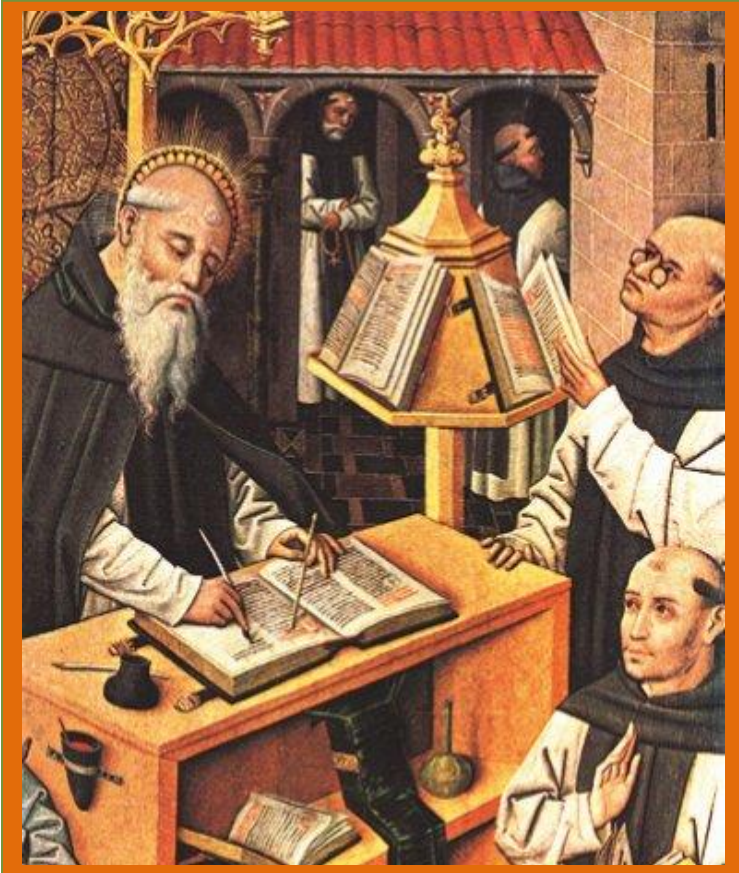
4 – chłopci

Obejrzyj: <http://scholaris.pl/resources/run/id/57105>

SKRYPTORIUM TO POMIESZCZENIE, W KTÓRYM ZAKONNICY PRZEPISYWALI KSIĘGI.

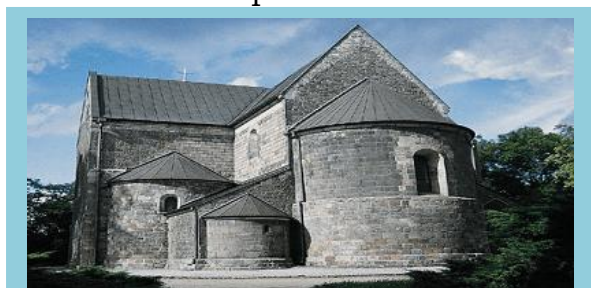
Kopista – zakonnik zajmujący się przepisywaniem, czyli kopiowaniem, ksiąg

STYL ROMAŃSKI

Okres powstawania: od IX/X w. (w Polsce od X/XI w.)

- materiał: kamień
- funkcja budynków: sakralna i zarazem obronna
- konstrukcja budynków: ciężka przysadzista bryła, ciężar oparty na murach, proste, geometryczne rzuty
- małe okna z półokrągłymi łukami
- grube mury
- typy budynków: kościoły-rotundy i kościoły bazylikowe
- drzwi i okna: zwieńczone łukiem, małe okna
- sklepienia: beczkowe

WYSTRÓJ:

- rzeźby będące częścią architektury (np. rzeźbione w kolumnach, płaskorzeźby, postacie statyczne, pozycje majestatyczne),
- malarstwo – obrazy na desce, postacie statyczne, wydłużone, w nienaturalnych pozycjach
- rodzaje budynków: kościoły i klasztory
- (w tym obronne)

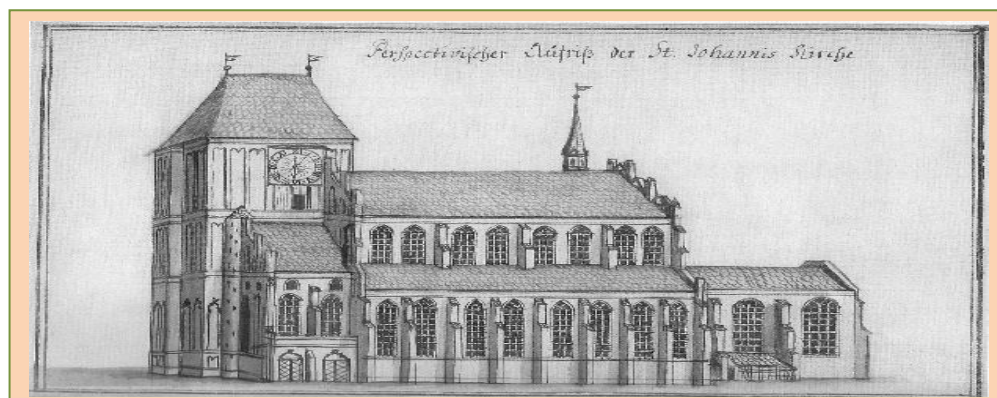
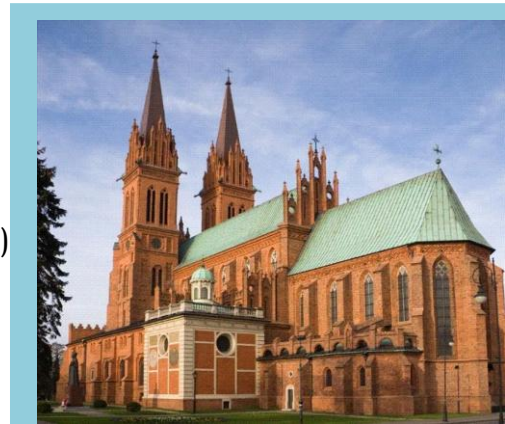
STYL GOTYCKI

Okres powstawania: od XII w. (w Polsce od XIII/XIV w.)

- materiał: kamień i cegła
- funkcja budynków: użytkowa (sakralna lub świecka; funkcję obronną miały tylko zamki)
- konstrukcja budynków: lekka strzelista bryła, ciężar oparty na smukłych kolumnach i przyporach
- typy budynków: kościoły bazylikowe i halowe
- wysokie okna z ostrymi łukami
- wysokie, strzeliste wieże
- witrażowe rozety
- sklepienia: krzyżowo-żebrowe

WYSTRÓJ:

- rzeźby wolnostojące i ołtarze szafowe (tryptyki, pentaptyki), malarstwo – postacie w ruchu, realistyczne, oprócz obrazów na desce freski, sklepienia kościołów malowane jak niebo z gwiazdami
- rodzaje budynków: kościoły i klasztory, ale i budynki świeckie (zamki, ratusze, hale targowe, kamienice mieszkalne, budynki uniwersyteckie)

ZADANIA I CELE

ŚREDNIOWIECZNE ORGANIZACJE ZWANE CECHAMI	DZIELA SZTUKI W EPOCE ŚREDNIOWIECZA
<p>Głównym celem działalności cechów w średniowieczu była obrona interesów rzemiosła i praw członków.</p> <p>Cechy organizowały wzajemną pomoc, życie towarzyskie i religijne, stanowiły jednostki samoobrony odbywające ćwiczenia w czasie pokoju i broniące miasta w czasie wojny.</p> <p>Pełnoprawnymi członkami cechów byli właściciele warsztatów (mistrzowie, majstrowie).</p>	<p>Zadaniem sztuki w średniowieczu było przede wszystkim głoszenie chwały bożej i przybliżanie wiernym zasad wiary.</p> <p>Najpopularniejszym tematem dzieł były sceny biblijne i epizody z życia świętych.</p>

PRAWDA FAŁSZ

Władzę w nowo założonym mieście, w imieniu jego właściciela, sprawował wójt.	P	F
Średniowieczny ołtarz autorstwa Wita Stwosza znajduje się w kościele Mariackim w Krakowie.	P	F
Miniatury to nazwy książek używanych w średniowiecznych uniwersytetach.	P	F
Cechy to organizacje zrzeszające chłopów.	P	F
Lenno to ziemia oddawana przez seniora w użytkowanie wasalowi.	P	F
W średniowiecznym społeczeństwie jedna osoba mogła być jednocześnie wasalem i seniorem.	P	F

Zakon – wspólnota religijna żyjąca według ściśle określonych zasad

Trójpólówka – rozpowszechniony w średniowieczu sposób uprawy roli polegający na podziale pola na trzy części, z których jedna była zawsze ugorem, czyli nie była obsiewana

Klasztor – siedziba zakonu, którą kierował opat.

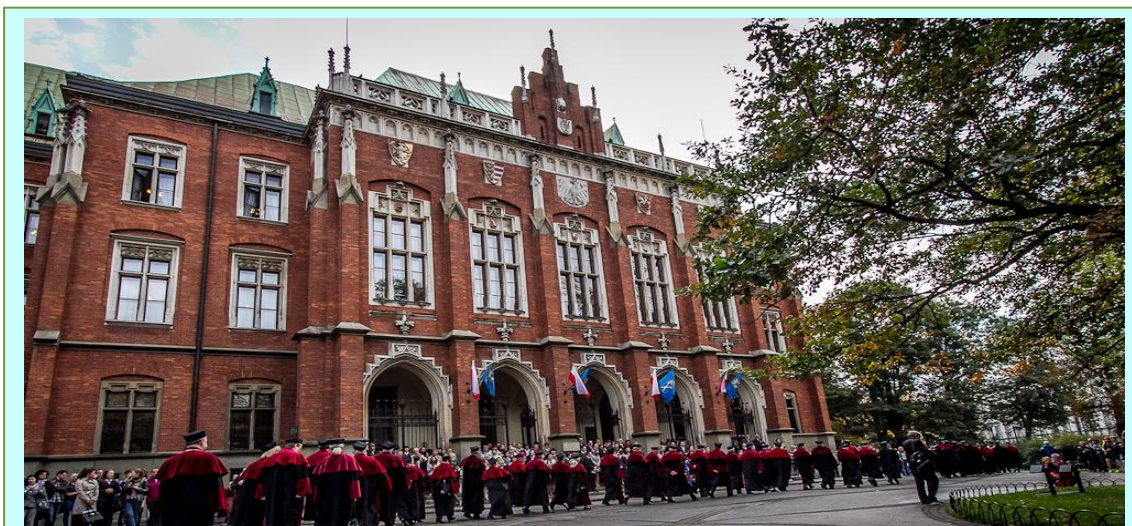
Zamek

budowla pełniąca zarówno funkcje mieszkalną, jak i obronną.

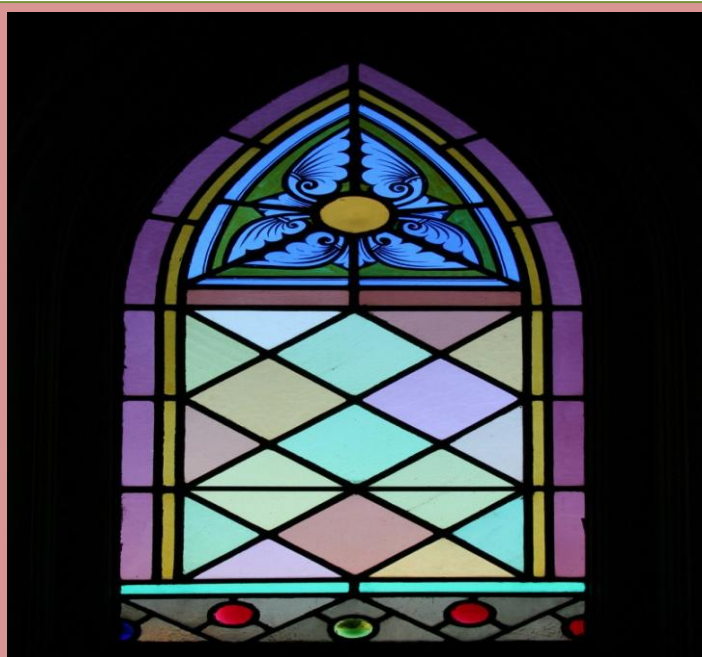

Ratusz – siedziba władz miejskich w średniowiecznym mieście.

Uniwersytet – szkoła wyższa, w której w średniowieczu nauka odbywała się po łacinie.

Witraż – umieszczana w oknach kompozycja wykonana z różnokolorowych szkielek

Asceza – świadome wyrzeczenie się wygod i przyjemności, zadawanie sobie cierpienia

Strój rycerza

helm z przyłbicą

kopia

naramiennik

miecz

napierśnik

nałokcica

nakolannik

puginał

trzewik

nagolennica

Herb – symbol rodu rycerskiego, umieszczany między innymi na tarczach rycerzy

Pasowanie na rycerza – uroczystość, podczas której młodzieniec z rycerskiego rodu stawał się rycerzem; w jej trakcie młodemu rycerzowi wręczano pas z mieczem i ostrogą

POWODZENIA NA SPRAWDZIANIE ! 😊